

Jaarverslag Integraal werken in de wijk - 2020

Zicht op wat werkt in de wijk

Inleiding

In 2020 zijn Movisie, NCJ, NJi, Vilans en de Werkplaatsen Sociaal Domein weer samen opgetrokken in het programma Integraal Werken in de Wijk (IWW). Met onze samenwerking beogen we, samen met professionals en beleidsmakers, de kennis en expertise over integraal werken bij meervoudige vragen en problemen te ontwikkelen, te onderzoeken en toegankelijk te maken. In dit jaarverslag laten we zien wat we in 2020 hebben gerealiseerd.

Projecten

Website

Begin 2017 is de website www.integraalwerkenindewijk.nl gelanceerd. Doel is om via deze website de kennisproducten van het programma IWW overzichtelijk bij elkaar te hebben. Daarnaast duidt en plaatst het IWW-redactieteam ook publicaties van anderen over het thema 'integraal werken in de wijk'. De website is thematisch ingedeeld. Hierdoor hebben wij de mogelijkheid om ook kennis over aanpalende onderwerpen te publiceren, die niet rechtstreeks voortvloeit uit het programma, maar wel samenhangt met integraal werken (zoals bijvoorbeeld monitoring en evaluatie).

De thema's op de website zijn:

1. Integrale zorg en ondersteuning
2. Monitoring en evaluatie
3. Organiseren en samenwerken
4. Toegang
5. Werkwijzen en methodieken
6. Kennis en competenties

Naast de gezamenlijke website verspreiden ook de deelnemende kennisinstellingen de kennisproducten van IWW via hun eigen kennisinfrastructuur.

In 2019 is de IWW-website door 9.342 mensen bezocht en is de informatie van IWW via de betrokken kennisorganisaties 12.294 keer bekeken.

1-1-2020 t/m 31-12-2020	Totaal
Bezoekers website IWW	9.439
Paginaweergaven IWW	25.402

De publicaties en kennisproducten van IWW werden ook in 2020 goed gevonden, wat blijkt uit het aantal downloads vanaf de IWW-website. De meest gedownloade publicaties staan hieronder.

Downloads publicaties (minimaal 50)	
Tien aandachtsgebieden voor functioneren sociale wijkteams	1350
Caseload voor lokale (wijk)teams	1196
Toolkit voor uitvoerders binnen het sociaal domein	482
Werkzame elementen bij integraal werken	473
Maatwerkoplossingen: hoe komen ze tot stand en wat is er voor nodig?	382
Kennisbouwstenen voor professionals die integraal werken in de wijk	346

Handreiking: Waarborgen en ontwikkelen van kennis binnen wijkteams	276
Zelfevaluatietool - Toegang en samenhang hulp	396
Nieuwsoverzicht Sociale Wijkteams januari 2020	202
Eenvoudig Maatwerk: doen wat nodig is	152
Onderzoeksproject Teamwerk in de Wijk	146
Basisfuncties voor lokale teams in kaart	140
Gemeentelijke beleidsuitgangspunten voor het sociaal domein	125
Wat kan een wijkteam of team jeugdconsulenten aan?	108
Nieuwsoverzicht Sociale Wijkteams juni 2020	107
Samen beslissen: Bramtool en Toolbox dementie	99
Nieuwsoverzicht Sociale Wijkteams februari 2020	71
Nieuwsoverzicht Sociale Wijkteams juli 2020	69
Nieuwsoverzicht Sociale Wijkteams mei 2020	64
Wat werkt bij integraal werken in de wijk	62
Interprofessioneel werken en innoveren in teams	58
SCP-rapportage hervorming langdurige zorg	58
Nieuwsoverzicht Sociale Wijkteams oktober 2020	57
Organisatievormen en positionering van (wijk)teams	55

Congressen en conferenties

Het programma Integraal Werken in de Wijk wil graag ook kennis verspreiden via congressen en conferenties. In 2020 kon dit door de coronacrisis, waardoor veel congressen en bijeenkomsten niet doorgingen, maar een enkele keer plaatsvonden.

Vraagbaak IWW

Professionals en beleidsmakers met een vraag over integraal werken in de wijk kunnen die stellen via info@integraalwerkenindewijk.nl. We ontvingen in 2020 vier vragen, met name vragen via de kanalen van de kennisinstituten zelf die om een integraal antwoord vroegen. We houden de mailbox 'open' vooral ook om één contactadres namens alle instituten te hebben.

Lerende praktijken

Aan het Programma Sociaal Domein-traject *Eenvoudig Maatwerk* is bijgedragen door:

- analyse van de plannen van de deelnemende gemeenten uitgevoerd (t.a.v. thema's en 1e, 2e en 3e orde leren) waardoor mede richting is gegeven aan het vervolg van de City Deal;
- deelname aan en inbreng in projectgroep Eenvoudig Maatwerk;
- een periodieke nieuwsbrief met een selectie van relevante nieuwsitems en publicaties;
- een analyse van ruim 40 geanonimiseerde casusbeschrijvingen met de gevonden (doorbraak)oplossingen, zie artikel [Maatwerkoplossingen: hoe komen ze tot stand en wat is er voor nodig?](#)

Met de Associatie Wijkteams hebben we:

- drie digitale 'overdenksessies' met professionals en experts georganiseerd die inspeelden op de actualiteit van de toekomst van wijkgericht werken in tijden van corona en gewerkt aan een essay over de invulling van de transformatieopgave van het versterken van het gewone leven en het wijkgericht werken. Het essay is voorjaar 2021 verschenen;
- praktijkvoorbeelden beschreven van inspirerende voorbeelden over integraal werken en gepubliceerd via de website.

Kennis over het HU-Movisie project 'Lokaal en integraal werken aan participatie' in het kader van het ZonMw-programma 'Vakkundig aan het Werk' wordt voorjaar 2021 via de website van IWW gedeeld. De publicatie is in een afrondende fase.

Bij ZonMW hebben we een aanvraag gedaan en toegekend gekregen voor de kennissynthese 'Krachten bundelen bij wijkgericht werken voor jeugd en gezin'. Deze kennissynthese is gestart in september.

Onderzoek

Onderzoek vond plaats naar de operationalisering/vertaling van beleidsuitgangspunten en -opdrachten in de uitvoeringspraktijk van sociale teams. Begin 2020 verschenen deze publicaties (waarvoor het onderzoek plaatsvond in 2019):

- [Tien aandachtsgebieden voor functioneren sociale wijkteams](#)
- [Gemeentelijke beleidsuitgangspunten voor het sociaal domein, opgave voor sociale wijkteams](#)

Het (vervolg)onderzoek in de uitvoeringspraktijk uitvoeren bleek vanwege de coronacrisis niet mogelijk; sociale teams hadden andere prioriteiten en waren al zwaar belast. Daarom is een online-enquête opgesteld en in het najaar uitgezet én is gewerkt aan een artikel dat ingaat op de samenhang tussen beleid en praktijk en hoe die te versterken (publicatie volgt in 2021).

De publicatie [Werkzame elementen bij integraal werken. Vraagverheldering en planvorming; samenwerken aan een oplossing als cyclisch proces](#) is afgerond.

We hebben een verkenning uitgevoerd van hoe sociaal professionals die individuele ondersteuning bieden in wijken en buurten, bijvoorbeeld vanuit sociaal wijkteams, de resultaten/outcome van de inzet/activiteiten volgen en meten, alsook hoe zij die informatie kunnen gebruiken om hun werk beter te doen. Voor deze verkenning hebben we een literatuursearch uitgevoerd en interviews gehouden met 18 sociaal professionals en twee beroepsverenigingen. Dit heeft geresulteerd in de publicatie: [Monitoring in het sociaal domein, bekeken vanuit de praktijk](#).

Kennisproducten

Leren met en in de praktijk

Het programma Integraal Werken in de Wijk beoogt het daadwerkelijk verder helpen van wijkteams/ netwerken of gemeenten met kennis en producten. We willen zowel de praktijk ondersteunen als onze kennis, ervaring en producten verdiepen en updaten. Tevens willen we leren wat nodig is om kennisgebruik aantrekkelijker en kennis toepassingsgerichter te maken, zodat kennis ook daadwerkelijk wordt benut. De deelprojecten richten zich op een brandende kwestie waar we iets concreets voor leveren, zowel qua dienst als product. Dit in co-creatie met de praktijk. In 2020 werkten we aan:

Zelfevaluatietool (ZET)

In 2018 hebben we op verzoek van diverse gemeenten in samenwerking met het Toezicht Sociaal Domein een zelfevaluatietool voor gemeenten en hun partners ontwikkeld. De tool maakt inzichtelijk wat er goed gaat en wat er beter kan in de toegang en samenhang van hulp in het sociaal domein. In de tool is de inwoner is het vertrekpunt van de evaluatie.

Deze Zelfevaluatietool is in 2020 doorontwikkeld in relatie tot 'de basisfuncties voor lokale teams' en één regio (7 gemeenten) ermee gewerkt in samenwerking met het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd. Tevens is de gebruiksvriendelijkheid vergroot en gewerkt aan de positionering, de marketing van de tool en aan de verschillende toepassingsmogelijkheden. Hiertoe is gebruikersfeedback benut. De nieuwe ZET komt in het voorjaar van 2021 beschikbaar, onder de naam Zorg en ondersteuning Evaluatie Tool.

Caseloadbepaling

Hoeveel cliënten kan een team jeugdconsulenten of een sociaal wijkteam ondersteunen? Met die vraag worstelen veel gemeenten. Op het eerste gezicht lijkt het een overzichtelijk en rekenkundig vraagstuk. Maar al snel blijkt dit geen kwestie van cijfers en rekenen te zijn. Om een antwoord te kunnen geven op die vraag, ontwikkelden we een 'denkkader'. Hiermee gaan professionals, beleidsmakers en bestuurders van wijkteams, jeugdteams en gemeenten met elkaar in gesprek over een verantwoorde caseload.

Het denkkader bestaat uit twee stappen: in de eerste stap wordt een bandbreedte voor de caseload bepaald (een bovengrens en een ondergrens), op basis van de waarden die onder het werk van de professionals liggen. In de tweede stap wordt deze bandbreedte getoetst in de praktijk en wordt benoemd welke (praktische) factoren een rol spelen bij de hoeveelheid casussen die professionals aankunnen.

In 2020 is het denkkader beproefd bij twee gemeenten, namelijk Groningen en Waalwijk en hun zes lokale teams. De bevindingen leiden in 2021 tot aangescherpt en handzaam materiaal en een online bijeenkomst waarin de twee gemeenten als inspiratie dienen voor andere gemeenten en hun lokale teams.

Signaleringsinstrument Huiselijk geweld en Kindermishandeling

Het is best lastig voor wijkteammedewerkers om tijdig signalen van (dreigend) huiselijk geweld waar te nemen. Deze kwestie speelde in Amersfoort. Om dit te ondervangen had Veilig Thuis een training gegeven en zijn er aandachtsfunctionarissen Veiligheid om mee te kunnen sparren over vermoedens en hoe te handelen. Toch blijft het ingewikkeld om in de gaten te hebben welke risico's op huiselijk geweld spelen in gezinnen/huishoudens. Daarbij speelt handelingsverlegenheid soms een rol bij het aanklaarten van de waargenomen risico's. Medewerkers hebben aangegeven dat zij behoefte hebben aan één instrument om onveiligheid en dreiging van huiselijk geweld en kindermishandeling te kunnen onderkennen voor de hele doelgroep van 0 – 100 jaar.

Hiermee ging Integraal Werken in de Wijk aan de slag: het concept-instrument voor het in kaart brengen van (vermoedens van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling is gereed en is beproefd in Amersfoort. In het voorjaar van 2020 is de feedback verwerkt en daarna heeft een aantal organisaties het instrument toegepast in de praktijk, waarna het opnieuw is aangepast. Daarbij bleek dat het meer een beslisondersteuningsinstrument is voor de signalering van huiselijk geweld en kindermishandeling dan een signaleringsinstrument.

Het instrument is in het voorjaar van 2021 gereed.

Kennisbouwstenen

De kennisbouwstenen helpen professionals van lokale teams om per leefdomein (bijvoorbeeld gezondheid, wonen, werken of opvoeden) de juiste kennis te vinden voor adequate ondersteuning bij complexe zorgvragen. Deze bouwstenen zijn in 2017 ontwikkeld op basis van de veelheid van vragen die op lokale teams afkomen, ordenen deze en geven eenvoudige toegang tot actuele en handzame kennis.

Voor de benutting en verspreiding hebben we de focus gelegd op gebruik bij het ontwikkelen van een scholingsplan: welke kennis is reeds in een team aanwezig? En welke ontbreekt? Wat is de best passende manier om deze aan te vullen? Dit samen met wijkteammedewerkers uit zowel Soest als Molenlanden. De werkvormen die hierbij zijn gebruikt zijn beschreven in een handreiking die in 2019 is verschenen. Hierbij worden de evaluatiegegevens gebruikt die de wijkteammedewerkers hebben ingevuld.

In 2019 zijn de kennisbouwstenen geüpdatet en aangevuld. Overal worden de bouwstenen gezien als een prettig handvat, helder qua structuur en veelomvattend. Verder zijn ze benut tijdens zogenaamde Expliciteringsdagen bij de buurtteams in Utrecht, bij de ontwikkeling van de BRAMtool bij Tranzo en ze zijn een aantal keren op congressen en bijeenkomsten gepresenteerd, zoals in een HBO kennisnetwerk voor gebruik in het beroepsonderwijs. In 2020 hebben wij de kennisbouwstenen qua opbouw en inhoud meer gesynchroniseerd en wederom geüpdatet. De kennisbouwstenen worden nu in een webomgeving gebouwd en dat nieuwe websitedeel komt in het voorjaar van 2021 beschikbaar.

Publicaties

Hieronder vindt u een overzicht van de publicaties die in 2020 zijn verschenen op onze website..

IWW-publicaties

- [Tien aandachtsgebieden voor functioneren sociale wijkteams](#)
- [Nieuwsoverzicht Sociale Wijkteams januari 2020](#)
- [Flyer - Basisfuncties versus zelfevaluatietool](#)
- [Gemeentelijke beleidsuitgangspunten voor het sociaal domein](#)
- [Nieuwsoverzicht Sociale Wijkteams februari 2020](#)
- [Nieuwsoverzicht Sociale Wijkteams maart 2020](#)
- [Nieuwsoverzicht Sociale Wijkteams april 2020](#)
- [Nieuwsoverzicht Sociale Wijkteams mei 2020](#)
- [Jaarverslag 2019: Integraal werken in de wijk](#)
- [Nieuwsoverzicht Sociale Wijkteams juni 2020](#)
- [Nieuwsoverzicht Sociale Wijkteams juli 2020](#)
- [Nieuwsoverzicht Sociale Wijkteams augustus en september 2020](#)
- [Werkzame elementen bij integraal werken](#)
- [Nieuwsoverzicht Sociale Wijkteams oktober 2020](#)
- [Monitoring in het sociaal domein, bekeken vanuit de praktijk](#)
- [Nieuwsoverzicht Sociale Wijkteams december 2020](#)

Aanbevolen publicaties

- [Onderzoeksproject Teamwerk in de Wijk](#)
- [Kennis over het coronavirus verzameld](#)
- [Sociale \(wijk\)teams: vijf jaar later](#)
- [Maatwerkoplossingen: hoe komen ze tot stand en wat is er voor nodig?](#)
- [Complexe problemen, eenvoudige toegang – Botsende waarden bewuster afwegen](#)
- [Nieuw platform: een plek voor kennis en ervaringen over integraal samenwerken bij multiproblematiek](#)
- [Interview Laura Nooteboom: 'Integraal werken vak apart'](#)
- [Maatwerk magazine 2020](#)
- [Samen beslissen: Bramtool en Toolbox dementie](#)
- [Leefsituatie van ouders met kinderen in de jeugdzorg](#)
- [Armoede en schulden: op weg naar een integrale aanpak](#)
- [PACT-benadering: een opgavegerichte aanpak voor transformatie in het sociaal domein](#)
- [Handreiking voor structurele samenwerking in de wijk](#)
- [Overzicht hardheidclausules van wetten sociaal domein](#)
- [Casusonderzoek succesvolle integrale hulp en samenwerking](#)